

POWIATOWY URZĄD PRACY W ŁOMŻY

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE ŁOMŻYŃSKIM I MIEŚCIE ŁOMŻA
W 2011 ROKU**

ŁOMŻA, MARZEC 2012 ROK

SPIS TREŚCI RAPORTU

	STR.
I. WSTĘP	3
II. MIASTO ŁOMŻA	5
2.1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	5
2.2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	13
2.3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH	17
III. POWIAT ŁOMŻYŃSKI	22
3.1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	22
3.2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)	27
3.3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH	31
IV. WNIOSKI	34

Powiatowy Urząd Pracy w Łomży jest jednostką organizacyjną Powiatu Łomżyńskiego. Działaniem obejmuje obszar dwóch powiatów: Miasta Łomży – na prawach powiatu grodzkiego i Powiatu Łomżyńskiego.

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych – część diagnostyczna – za 2011 rok opracowano oddzielnie dla każdego z powiatów i jest opisem sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

I. WSTĘP

W 2011 roku na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży obserwowano dość znaczne zwiększenie poziomu bezrobocia. Wzrost bezrobocia rejestrowanego pogłębił występujące na lokalnych rynkach pracy Miasta Łomży i Powiatu Łomżyńskiego różnicowania. Nadal obserwuje się wysokie niedopasowanie strukturalne podaży pracy do popytu na nią. Po wstąpieniu Polski do Unii główną przyczyną narastania niekorzystnych zmian w strukturze bezrobocia na lokalnych rynkach pracy był swobodny przepływ siły roboczej na rynkach pracy Unii Europejskiej. Obecnie utrzymujące się niekorzystne zmiany na lokalnych rynkach pracy są reperkusją coraz wyraźniejszego kryzysu gospodarczego występującego na świecie, a szczególnie w strefie euro.

Utrzymująca się trudna sytuacja na lokalnych rynkach pracy dostatecznie uzasadnia potrzebę ciągłego monitoringu występujących dysproporcji i obserwowania zachodzących zmian w celu zwiększenia efektywności prowadzonych działań i skutecznego przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym towarzyszącym bezrobociu. Prowadzone badania powinny pozwolić Publicznym Służbom Zatrudnienia i instytucjom zajmującym się aktywną polityką rynku pracy na skuteczne kreowanie pozytywnych trendów na rodzimym rynku pracy.

Kolejny ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych powinien stanowić narzędzie pomocnicze przy:

- próbie określenia realnego popytu na pracowników w zawodach i specjalnościach, a nie na siłę roboczą w ogóle;
- prognozowaniu zmian na lokalnych rynkach pracy w określonym czasie;
- korelowaniu systemu kształcenia zawodowego i szkolenia bezrobotnych z potrzebami gospodarki obu powiatów;
- zwiększaniu efektywności ekonomicznej wykorzystania środków Funduszu Pracy na szkolenia lub przekwalifikowania zawodowe absolwentów szkół generujących bezrobotnych;
- opracowaniu informacji o aktualnym i perspektywicznym zapotrzebowaniu na określone kwalifikacje, zawody i specjalności;
- formułowaniu opinii i wniosków dotyczących zmiany struktury i treści kształcenia zawodowego, jak i, a może przede wszystkim określaniu kierunków szkoleń i przekwalifikowań zawodowych bezrobotnych finansowanych przez urzędy pracy.

Źródłem informacji niezbędnych do prowadzenia monitoringu jest zbiór zawodów i specjalności bezrobotnych zarejestrowanych w urzędzie pracy oraz zaewidencjonowanych ofert pracy w zadanym przedziale czasowym .

Raport powinien stać się ważną płaszczyzną merytorycznej dyskusji dla organów i instytucji zainteresowanych problematyką rynku pracy, w tym w szczególności dla starosty, wojewódzkiego urzędu pracy, dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych oraz wybranych instytucji szkoleniowych, a także członków Powiatowej Rady Zatrudnienia w wykonywaniu jednego z

podstawowych działań ustawowych, czyli składania wniosków i wydawania opinii w sprawach dotyczących kierunków kształcenia, szkolenia zawodowego oraz zatrudnienia w powiecie.

We wstępie opracowania wykazano zasadność realizacji monitoringu zawodów nadwyżkowych i deficytowych oraz wskazano źródła informacji. W części drugiej zamieszczono diagnozę sytuacji na badanych rynkach pracy, ze szczególnym uwzględnieniem struktury zawodowej osób poszukujących pracy i bezrobocia wg zawodów i grup zawodów. Oddzielnie przeanalizowano zaewidencjonowane w badanym czasie oferty pracy. Następnie zaprezentowano ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych występujących na obszarze działania Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży.

Rozważania zakończono wnioskami, które mogą przyczynić się do zwiększenia efektywności działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Łomży, władze samorządowe, kuratoria i społecznych partnerów na rzecz inspirowania pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy.

Wielkości populacji zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Łomżyńskim i Mieście Łomża oszacowano w oparciu o źródła informacji będące w posiadaniu Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży, zawierające dane o liczbie osób bezrobotnych poszukujących pracy i zgłoszonych wolnych miejscach pracy według zawodów i specjalności:

- ✓ Załącznik 2 do sprawozdania MPiPS – 01 – „Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2011 rok.
- ✓ Załącznik 3 do sprawozdania MPiPS – 01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2011 rok”,

Do opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych zastosowano następujące podstawowe mierniki:

1. **Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,I}^k$).**

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$$\begin{aligned} W_{n,I}^k < 0,9 & \text{ to zawody nadwyżkowe,} \\ 0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1 & \text{ to zawody zrównoważone} \\ & \text{(wykazujące równowagę na rynku pracy),} \\ W_{n,I}^k > 1,1 & \text{ to zawody deficytowe} \end{aligned}$$

2. **Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie k ($W_{s,I}^k$)**
3. **Wskaźniki struktury bezrobotnych według zawodów (grup zawodów) w 2011 roku (nie wymagają objaśnień).**
4. **Wskaźniki struktury bezrobotnych według PKD w 2011 roku.**
5. **Wskaźniki struktury ofert pracy według zawodów (grup zawodów) w 2011 roku.**
6. **Wskaźniki struktury ofert pracy według PKD w 2011 roku.**

II. MIASTO ŁOMŻA

2.1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

W końcu 2011 roku w Mieście Łomża zarejestrowanych było ogółem 3859 bezrobotnych (**Tabela Nr 1**). Z tego 51,7% stanowiły kobiety (1979 osób).

Tabela Nr 1. Bezrobotni w Mieście Łomża w 2011 roku

Stan na koniec okresu

Kategorie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych (w osobach)	Struktura bezrobotnych (w odsetkach)
Bezrobotni ogółem	3859	100,0
w tym kobiety	1979	51,7
Bezrobotni absolwenci* ogółem	249	100,0
w tym kobiety	160	64,2
Bezrobotni długotrwale	1984	100,0
w tym kobiety	1113	56,1

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 za miesiąc grudzień 2011 roku dla Miasta Łomży

* - pod pojęciem bezrobotny absolwent należy rozumieć bezrobotnego w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki

Z miesięcznej informacji o bezrobociu w Polsce w grudniu 2011 roku¹, opublikowanej przez Główny Urząd Statystyczny wynika, że w Łomży udział bezrobotnych kobiet w ogółem był o 1,8 punktu procentowego mniejszy niż w całym kraju (53,5%). Na koniec 2011 roku bezrobotne kobiety z Miasta Łomży stanowią nieco ponad połowę wszystkich zarejestrowanych. W porównaniu jednak do analogicznego okresu 2010 roku ich odsetek w ogółem zarejestrowanych na rynku pracy w Łomży zwiększył się o 0,5 punktu procentowego.

Zwiększenie udziału kobiet w bezrobociu rejestrowanym może być wynikiem ograniczania zatrudnienia w wielu podmiotach gospodarczych funkcjonujących na lokalnym rynku pracy z uwagi na wszechobecny kryzys. Pracodawcy, w tzw. „trudnych okresach dla gospodarki”, chętniej zatrudniają mężczyzn niż kobiety. Obserwuje się wtedy na rynku pracy relatywne zmniejszenie „napływu” kobiet poszukujących pracy. W 2010 roku nowo rejestrujące się kobiety stanowiły 47,0% (2191 osób) ogółu „napływu”, natomiast rok później 46,5% (1911 osób). Niekorzystną sytuację bezrobotnych kobiet na rynku pracy – podobnie, jak w całym kraju – sankcjonuje charakter bezrobocia wśród kobiet, a mianowicie jego długi czas trwania. O ile udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej populacji osób poszukujących pracy w końcu 2011 roku kształtował się na poziomie 51,4%, to udział długotrwale bezrobotnych kobiet w populacji kobiet poszukujących pracy wynosił 56,2%. Wśród tej subpopulacji było 409 bezrobotnych kobiet, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Grupa ta to prawie 20,7% wszystkich bezrobotnych kobiet pozostających w ewidencji urzędu na koniec grudnia 2011 roku.

Bezrobotni z miasta stanowili 61,5% wszystkich zarejestrowanych z obszaru działania urzędu pracy w Łomży.

¹ „Miesięczna informacja o bezrobociu rejestrowanym w Polsce w grudniu 2011 roku”, Materiał na konferencję prasową w dniu 27 stycznia 2012 roku, Monitoring Rynku Pracy, Departament Pracy, GUS, www.stat.gov.pl.

Stopa bezrobocia na rynku pracy w Łomży wynosiła 16,4%² i stanowiła odpowiednio 131,2% średniej wartości stopy krajowej i 116,3% Województwa Podlaskiego.

Na koniec 2011 roku w ewidencji bezrobotnych miasta Łomży zarejestrowanych było 249 bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki, w tym 160 kobiet. Bezrobotni absolwenci stanowili 6,4% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w mieście. Bezrobotne absolwentki stanowiły 64,2% tej subpopulacji. Może to oznaczać to, że system edukacji w Łomży bardziej sprzyja zatrudnianiu mężczyzn niż kobiet.

Ważną cechą charakteryzującą rynek pracy jest wielkość „napływu” bezrobotnych w danym okresie.

W 2011 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 4110 bezrobotnych z terenu miasta, z czego 46,5% stanowiły kobiety.

W tym samym czasie „odpływ” bezrobotnych z ewidencji wyniósł 3904 osoby i był mniejszy od „napływu” o 206 osób.

Wskaźnik „napływu” (określony stosunkiem liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych do ogólnej liczby bezrobotnych na koniec 2011 roku) wynosił 106,5%, a „odpływu” – 1012%. Wysokie wartości wskaźników świadczą o bardzo dużej labilności sytuacji na miejskim rynku pracy.

W końcu grudnia 2011 roku w Łomży zarejestrowanych było 1984 bezrobotnych pozostających bez pracy długotrwale, którzy stanowili 51,4% bezrobocia rejestrowanego w mieście. Wśród tej populacji aż 56,1% to bezrobotne kobiety.

Populacja nowo rejestrujących się absolwentów liczyła 505 bezrobotnych i dominowały w niej kobiety (59,4%). Wśród bezrobotnych absolwentów 164 osób (32,5%) nie posiadało zawodu.

Kwalifikacje zawodowe bezrobotnych z terenu Łomży można przyporządkować do 39 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 242 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy) i 472 grup zawodów i specjalności (kod 6 cyfrowy)³.

Analizę struktury zawodowej osób bezrobotnych wykonano na podstawie źródłowych danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży i zestawionych w **Tabeli Nr 2**. Uwzględniono tylko te grupy zawodów i specjalności (kod 6 cyfrowy), których liczebność jest istotna na lokalnym rynku pracy. Wybrano 44 zawody i specjalności, które tworzy nie mniej niż 15 osób, a udział każdej z nich, w populacji bezrobotnych **posiadających kwalifikacje**, wynosi nie mniej niż 0,5053.

Na koniec 2011 roku największą grupę – 891 osób, tj. około 23,1% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych z miasta, tworzyli bezrobotni nie posiadający żadnych kwalifikacji zawodowych. Strukturę bezrobocia wg elementarnych grup zawodów przeanalizowano więc **tylko dla populacji bezrobotnych posiadających kwalifikacje zawodowe**. W rozważaniach pominięto grupy zawodów (nie zostały zamieszczone w tabelach) określone wyrażeniem „pozostali”, gdyż zawierają zawody pokrewne wobec siebie – nie są więc jednorodne. Tylko w 1 zawodzie liczba bezrobotnych przekraczała 100 osób, 9 zawodów tworzyło co najmniej 50, a mniej niż 100 bezrobotnych, 24 było subpopulacjami o liczebności większej lub równej 20, a

² Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według województw, podregionów i powiatów, Stan w końcu 2011 roku, GUS, www.stat.gov.pl.

³ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania z dnia 27 kwietnia 2010 r., (Dz.U. Nr 82, poz. 537 z dnia 17.05.2010 r.).

mniejszej niż 50 osób, 35 liczyło nie mniej niż 10 i nie więcej niż 19 osób. Liczebność pozostałych 402 zawodów, czyli 85,4% wynosiła mniej niż 10 bezrobotnych.

Na koniec 2011 roku największą grupę tworzyli sprzedawcy – 10,7%, która liczyła 318 osób. Już udział kolejnej – stolarz – kształtuje się na poziomie około 3,0%, a jej liczebność wynosi tylko 89 osób. Grupy zawodowe: technik ekonomista, ślusarz, robotnik budowlany, krawiec, murarz, tkacz, technik prac biurowych, mechanik pojazdów samochodowych tworzą populacje od 50 do 89 osób, a ich udział w ogółem posiadających kwalifikacje zawodowe zawiera się w przedziale od 2,8% do 1,7%.

Udział pozostałych grup zawodowych jest mniejszy niż 1,7%, a ich liczebność nie przekracza 50 osób.

W **Tabeli Nr 2** zamieszczono wybrane do analizy grupy zawodów i uszeregowano je malejąco wg struktury i liczebności.

Tabela Nr 2. Liczba i struktura bezrobotnych w mieście Łomży wg zawodów w 2011 roku
Stan na koniec okresu

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	Udział bezrobotnych kobiet w danym zawodzie w %	Struktura bezrobotnych posiadających kwalifikacje w %
1.	"522301"	Sprzedawca*	318	271	85,22	10,7143
2.	"752205"	Stolarz*	89	8	8,99	2,9986
3.	"331403"	Technik ekonomista*	82	65	79,27	2,7628
4.	"722204"	Ślusarz*	65	0	0	2,19
5.	"931301"	Robotnik budowlany	63	2	3,17	2,1226
6.	"753105"	Krawiec*	56	55	98,21	1,8868
7.	"711202"	Murarz*	52	0	0	1,752
8.	"731809"	Tkacz	51	50	98,04	1,7183
9.	"411004"	Technik prac biurowych*	50	40	80	1,6846
10.	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	50	0	0	1,6846
11.	"514101"	Fryzjer*	47	45	95,74	1,5836
12.	"243106"	Specjalista do spraw marketingu i handlu	46	25	54,35	1,5499
13.	"311504"	Technik mechanik*	45	0	0	1,5162
14.	"751204"	Piekarz*	45	9	20	1,5162
15.	"314207"	Technik rolnik*	38	30	78,95	1,2803
16.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	38	30	78,95	1,2803
17.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	37	0	0	1,2466

18.	"512001"	Kucharz*	36	30	83,33	1,2129
19.	"311922"	Technik technologii drewna*	34	9	26,47	1,1456
20.	"911207"	Sprzątaczką biurową	34	34	100	1,1456
21.	"235107"	Pedagog	30	27	90	1,0108
22.	"752208"	Stolarz meblowy	30	3	10	1,0108
23.	"242217"	Specjalista administracji publicznej	29	23	79,31	0,9771
24.	"311204"	Technik budownictwa*	29	4	13,79	0,9771
25.	"432103"	Magazynier	29	6	20,69	0,9771
26.	"751201"	Cukiernik*	29	23	79,31	0,9771
27.	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	28	22	78,57	0,9434
28.	"722314"	Tokarz w metalu	27	2	7,41	0,9097
29.	"933304"	Robotnik magazynowy	26	8	30,77	0,876
30.	"213205"	Inżynier rolnictwa	24	16	66,67	0,8086
31.	"741207"	Elektromonter (elektryk) zakładowy	23	0	0	0,7749
32.	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	21	0	0	0,7075
33.	"832203"	Kierowca samochodu osobowego	20	0	0	0,6738
34.	"515303"	Robotnik gospodarczy	19	8	42,1	0,6402
35.	"941201"	Pomoc kuchenna	19	16	84,21	0,6402
36.	"422402"	Technik hotelarstwa*	18	14	77,78	0,6065
37.	"263102"	Ekonomista	17	9	52,94	0,5728
38.	"834401"	Kierowca operator wózków jezdniowych	17	0	0	0,5728
39.	"331301"	Księgowy	16	16	100	0,5391
40.	"431102"	Fakturzystka	16	13	81,25	0,5391
41.	"522305"	Technik handlowiec*	16	16	100	0,5391
42.	"712601"	Hydraulik	16	0	0	0,5391
43.	"723307"	Mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych	16	0	0	0,5391
44.	"314412"	Technik technologii żywności - przetwórstwo mleczarskie	15	11	73,33	0,5053
Ogółem			1806	940	52,05	60,849

Źródło: Dane statystyczne źródłowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży dla Miasta Łomża na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPiPS – 01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2011 rok”, obliczenia własne.

Z danych statystycznych wynika, że zawody, w których występuje największe bezrobocie generują też stosunkowo duże populacje osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy. Najwięcej bezrobotnych tej kategorii zarejestrowanych było w zawodzie sprzedawca – 127 osób (12,4% ogólnej liczby długotrwale bezrobotnych i prawie 40% w grupie zawodowej), czyli co

trzecia osoba w tej grupie zawodowej jest długotrwale bezrobotna. Pozostałe zawody na miejskim rynku pracy o wysokim odsetku długotrwale bezrobotnych to: technik ekonomista – 38 osób (3,7% i 46,3%), technik prac biurowych – 30 osób (2,9% i 60%), tkacz – 29 osób (2,8% i 56,9%), stolarz – 28 bezrobotnych (2,7% i 50%), krawiec – 28 osób (2,7% i 50%), ślusarz – 22 osoby (2,2% i 33,8%), stolarz meblowy – 21 osób (2,0% i 70%), technik rolnik – 20 osób (2,0% i 52,6%) i robotnik budowlany – 20 osób (2,0% i 31,8%).

Zawody, które najbardziej generują długotrwale bezrobotnych na lokalnym rynku pracy w Łomży na koniec 2011 roku zostały zawarte w Tabeli Nr 3.

Tabela Nr 3. Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy

Stan na koniec okresu

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotni powyżej 12 m-cy-razem	Udział bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w grupie zawodowej w %	Struktura bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w %
1.	"522301"	Sprzedawca*	318	127	39,94	12,41
2.	"331403"	Technik ekonomista*	82	38	46,34	3,71
3.	"411004"	Technik prac biurowych*	50	30	60	2,93
4.	"731809"	Tkacz	51	29	56,86	2,83
5.	"752205"	Stolarz*	89	28	31,46	2,74
6.	"753105"	Krawiec*	56	28	50	2,74
7.	"722204"	Ślusarz*	65	22	33,85	2,15
8.	"752208"	Stolarz meblowy	30	21	70	2,05
9.	"314207"	Technik rolnik*	38	20	52,63	1,96
10.	"931301"	Robotnik budowlany	63	20	31,75	1,96
11.	"711202"	Murarz*	52	18	34,62	1,76
12.	"911207"	Sprzątaczką biurowa	34	18	52,94	1,76
13.	"514101"	Fryzjer*	47	17	36,17	1,66
14.	"243106"	Specjalista do spraw marketingu i handlu	46	16	34,78	1,56
15.	"751204"	Piekarz*	45	16	35,56	1,56
16.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	38	15	39,47	1,47
17.	"512001"	Kucharz*	36	14	38,89	1,37
18.	"722314"	Tokarz w metalu	27	13	48,15	1,27
19.	"311922"	Technik technologii drewna*	34	12	35,29	1,17
20.	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	21	12	57,14	1,17
21.	"751201"	Cukiernik*	29	12	41,38	1,17
22.	"933304"	Robotnik magazynowy	26	12	46,15	1,17

23.	"311204"	Technik budownictwa*	29	11	37,93	1,09
24.	"712601"	Hydraulik	16	11	68,75	1,09
25.	"962902"	Dozorca	13	10	76,92	0,98
26.	"213205"	Inżynier rolnictwa	24	9	37,5	0,88
27.	"311504"	Technik mechanik*	45	9	20	0,88
28.	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	28	9	32,14	0,88
29.	"515303"	Robotnik gospodarczy	19	9	47,37	0,88
30.	"234113"	Nauczyciel nauczania początkowego	10	8	80	0,78
31.	"242217"	Specjalista administracji publicznej	29	8	27,59	0,78
32.	"432103"	Magazynier	29	8	27,59	0,78
33.	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	50	8	16	0,78
34.	"741207"	Elektromonter (elektryk) zakładowy	23	8	34,78	0,78
36.	"713102"	Malarz budowlany	14	7	50	0,68
37.	"832203"	Kierowca samochodu osobowego	20	7	35	0,68
38.	"941201"	Pomoc kuchenna	19	7	36,84	0,68
39.	"331301"	Księgowy	16	6	37,5	0,59
40.	"522305"	Technik handlowiec*	16	6	37,5	0,59
41.	"721301"	Blacharz*	10	6	60	0,59
42.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	37	6	16,2	0,59
Ogółem			1724	691	40,08	67,55

Źródło: Dane statystyczne źródłowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży dla Miasta Łomża na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPiPS – 01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za II półrocze 2011 roku”, obliczenia własne.

*- oznacza zawody szkolne

Wymienione powyżej grupy zawodowe charakteryzują się tym, że osoby długotrwale bezrobotne to przede wszystkim kobiety. I tak do najbardziej obciążonych grup zawodowych długotrwałym bezrobociem wśród kobiet należą: sprzedawcy – 87,4% (111 kobiet), technik ekonomista – 86,8% (33), tkacz – 96,6% (28), krawiec – 96,4% (27), technik prac biurowych – 86,7% (26), sprzątaczką biurową – 100,0% (18), fryzjer – 100,0% (17), technik rolnik – 70% (14), kucharz – 92,8% (13), robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 86,7% (13), specjalista ds. marketingu i handlu – 75% (12), cukiernik – 91,7% (11).

W pozostałych grupach zawodowych obserwuje się duży udział długotrwale bezrobotnych kobiet, ale uwagi na małą liczebność tych grup nie są to populacje istotne dla sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Należy zwrócić uwagę, że najwięcej osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy jest w grupie bezrobotnych bez zawodu – 193 osoby, które stanowią 21,7% tej subpopulacji.

Branże działalności generujące największe populacje bezrobotnych wg rodzaju działalności i ostatniego miejsca pracy na koniec 2011 roku na terenie miasta Łomży to: przetwórstwo przemysłowe – 784 osoby, handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 671 osób, działalność nie zidentyfikowana – 455 osób, budownictwo – 411 osób, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 110 osób, edukacja – 90, pozostała działalność usługowa – 89 osób, opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 78 osób, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 77 osób, transport i gospodarka magazynowa – 72 osoby, działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 70 osób, działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 63 osoby, działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 56 osób i działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 54 osoby.

Pozostałe branże generowały mniej niż 50 osób bezrobotnych, a w dwóch: gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby i organizacje i zespoły eksterytorialne nie zanotowano bezrobotnych na terenie miasta Łomża. W wymienionych powyżej branżach zanotowano również największy „napływ” nowych bezrobotnych w ciągu omawianego okresu.

W 2011 roku największy „napływ” bezrobotnych z miasta zanotowano wśród bezrobotnych bez zawodu 1002 osoby. Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowili 24,4% wszystkich nowo zarejestrowanych w tym czasie. Najwięcej „nowych” bezrobotnych zarejestrowało się w następujących zawodach i specjalnościach: sprzedawca – 302 osoby (9,7% populacji nowo zarejestrowanych posiadających kwalifikacje), stolarz – 104 (odpowiednio 3,3%), technik ekonomista – 78 osób (2,5%), ślusarz i mechanik pojazdów samochodowych – 68 (2,2%), specjalista ds. marketingu i handlu – 64 osoby (2,0%), robotnik budowlany – 62 (2,0%), technik mechanik – 60 (1,9%), murarz – 53 osób (1,7%), pedagog – 51 osób (1,6%), robotnik pomocniczy w przetwórstwie przemysłowym – 50 osób (1,6%), piekarz – 46 osób (1,5%), fryzjer – 43 osoby (1,4%), magazynier i kierowca samochodu ciężarowego po 42 osoby (1,4%), technik technologii drewna – 38 (1,2%), technik prac biurowych – 35 osób (1,1%), technik żywienia i gospodarstwa domowego i tkacz po 32 osoby (1,0%), kucharz i krawiec po 31 bezrobotnych (1,0%), technik rolnik – 29 (0,9%), technik budownictwa i elektromonter (elektryk) zakładowy po 27 osób (0,9%), specjalista administracji publicznej i tokarz w metalu po 26 (0,8%).

W pozostałych zawodach napływ był mniejszy niż 27 osób, a udział tych grup w populacji posiadających zawód nie przekraczał 0,84%.

W zawodach o znaczącym napływie bezrobotnych zanotowano również duże grupy nowo rejestrujących się absolwentów. W 2011 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży z terenu miasta zgłosiło się 505 bezrobotnych tej kategorii, w tym 300 kobiet, w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki z terenu miasta.

Tabela Nr 4. Napływ i struktura bezrobotnych absolwentów w 2011 roku

Stan w okresie

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Napływ bezrobotnych absolwentów razem	Napływ bezrobotnych absolwentek razem	Struktura napływu absolwentów w %
1.	"000000"	Bez zawodu	164	91	32,48
2.	"235107"	Pedagog	23	19	4,55
3.	"214503"	Inżynier technologii żywności	15	12	2,97

4.	"522301"	Sprzedawca*	14	9	2,77
5.	"243106"	Specjalista do spraw marketingu i handlu	12	9	2,38
6.	"228903"	Kosmetolog	11	11	2,18
7.	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	10	6	1,98
8.	"222101"	Pielęgniarka	9	9	1,78
9.	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	8	0	1,57
10.	"263102"	Ekonomista	7	4	1,39
11.	"214110"	Towaroznawca	6	4	1,19
12.	"228301"	Fizjoterapeuta	6	4	1,19
13.	"261901"	Asystent prawny	6	3	1,19
14.	"261906"	Prawnik legislator	6	3	1,19
15.	"263204"	Socjolog	6	5	1,19
16.	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	6	5	1,19
17.	"422402"	Technik hotelarstwa*	6	3	1,19
18.	"514101"	Fryzjer*	5	5	0,99
19.	"752205"	Stolarz*	5	0	0,99
20.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	5	2	0,99
Ogółem			330	204	65,35

Źródło: Dane statystyczne źródłowe Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży, Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01 dla 2011 roku, obliczenia własne.

*-oznacza zawody szkolne

Największą grupę stanowili absolwenci nie posiadający zawodu – 164 osoby. Grupa ta stanowiła 32,5% ogólnego „napływu” tej kategorii pozostających bez pracy i 16,4% ogółu nowo rejestrujących się bezrobotnych bez kwalifikacji pochodzących z rynku pracy w Mieście Łomża. Faktem jest, że wśród tej subpopulacji są niestety osoby, które uczyły się w szkołach realizujących kształcenie zawodowe.

Istotny „napływ” tej kategorii osób (**Tabela Nr 4**) zanotowano w zawodach: pedagog – 23 osoby, czyli 4,6% napływu tej subpopulacja bezrobotnych; inżynier technologii żywności – 15 osób (odpowiednio ok. 3,0%); sprzedawca – 14 osób (2,8%); specjalista ds. marketingu i handlu – 12 (2,4%); kosmetolog – 11 (2,2%); technik żywienia i gospodarstwa domowego – 10 osób (ok. 2,0%).

Wśród zawodów występujących na rynku pracy w Mieście Łomża są takie, w których bezrobocie dotyka tylko mężczyzn. Należą do nich m.in.: technik elektryk, murarz, hydraulik, mechanik pojazdów samochodowych, mechanik pojazdów osobowych, elektromonter (elektryk) zakładowy, kierowca samochodu ciężarowego, kierowca operator wózków jezdniowych, robotnik drogowy, technik mechanik, ślusarz, tokarz w metalu, robotnik budowlany, stolarz meblowy.

Na rynku pracy w Mieście Łomża występują również grupy zawodowe, w których bezrobotnymi pozostają przede wszystkim kobiety. Do najbardziej sfeminizowanych grup zawodowych zaliczają się: sprzedawca, technik ekonomista, technik prac biurowych, tkacz, krawiec, specjalista ds. marketingu i handlu, fryzjer, sprzątaczką biurową, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, kucharz, technik rolnik, cukiernik, technik żywienia i gospodarstwa domowego, pedagog, technik handlowiec, księgowy, fryzjer damski, nauczyciel nauczania początkowego.

2.2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Formułowanie i interpretowanie wniosków wypływających z analizy ofert pracy jest zadaniem dość trudnym, ponieważ do powiatowych urzędów pracy wpływa ich niewystarczająca ilość. Dlatego też w niniejszym opracowaniu przyjęto zasadę, iż wskazane zostaną te kategorie ofert, które nie mają charakteru jednostkowego, ponieważ mogą w ten sposób przyczynić się do bardziej precyzyjnego rozpoznania sytuacji w zakresie zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

W 2011 roku do urzędu pracy w Łomży zgłoszono 1020 ofert pracy z miasta. Było to 76,9% wszystkich ofert jakimi dysponował urząd w tym okresie. Oferty pracy subsydiowanej stanowiły 30,7% i było ich 313. Na prace interwencyjne zgłoszono 102 miejsca pracy, a na roboty publiczne 64. Wśród zgłoszonych propozycji miejsc pracy 88 ofert skierowanych było do osób niepełnosprawnych z czego 22,7% czyli 20 było subsydiowanych ze środków PFRON –u.

Z przytoczonych powyżej danych wynika, że sytuacja na rynku przy w Łomży jest wciąż bardzo trudna i jest pochodną kryzysu gospodarczego na świecie, a bezpośrednio wyhamowania rozwoju krajowej ekonomii. Większość podmiotów gospodarczych pozostawało w trudnej kondycji finansowej. Pracodawcy nie tworzyli samodzielnie nowych miejsc pracy. Ich wysiłek skierowany był na utrzymanie firmy najczęściej poprzez ograniczanie zatrudnienia bądź pozyskiwanie wsparcia finansowego. Drugim, bardzo ważnym czynnikiem wpływającym na sytuację lokalnego rynku pracy jest brak inwestora strategicznego i wiodącego sektora gospodarki na terenie miasta i w okolicy.

Tabela Nr 5. Struktura i liczba ofert pracy wg wybranych zawodów w mieście Łomża w 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w 2011 roku	Struktura ofert zgłoszonych w 2011 roku w %	Liczba bezrobotnych na koniec 2011 roku	Napływ bezrobotnych w 2011 roku	Szansa na podjęcie pracy 4:6
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	120	11,76	38	50	3,16
2.	"814204"	Operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych	89	8,72	1	3	89
3.	"522301"	Sprzedawca*	49	4,8	318	302	0,15
4.	"515303"	Robotnik gospodarczy	34	3,33	19	22	1,79
5.	"332203"	Przedstawiciel handlowy	33	3,24	12	14	2,75
6.	"411004"	Technik prac biurowych*	32	3,14	50	35	0,64
7.	"911207"	Sprzątaczką biurowa	21	2,06	34	21	0,62
8.	"933301"	Ładowacz	21	2,06	1	1	21
9.	"932913"	Sortowacz	20	1,96	1	1	20
10.	"931301"	Robotnik budowlany	18	1,76	63	62	0,28
11.	"334306"	Technik administracji*	17	1,67	7	10	2,43
12.	"341204"	Opiekunka środowiskowa*	17	1,67	0	0	MAX
13.	"432103"	Magazynier	16	1,57	29	42	0,55

14.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	16	1,57	37	42	0,43
15.	"711502"	Cieśla szalunkowy	15	1,47	1	4	15
16.	"711202"	Murarz*	14	1,37	52	53	0,27
17.	"331301"	Księgowy	12	1,18	16	13	0,75
18.	"241202"	Doradca finansowy	11	1,08	2	2	5,5
19.	"512001"	Kucharz*	11	1,08	36	31	0,3
20.	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	11	1,08	0	0	MAX
21.	"711404"	Zbrojarz	11	1,08	2	5	5,5
22.	"941201"	Pomoc kuchenna	11	1,08	19	18	0,58
23.	"441203"	Listonosz	10	0,98	2	2	5
24.	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	10	0,98	4	7	2,5
Ogółem			619	60,69	744	740	0,83

Źródło: Dane statystyczne źródłowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży dla Miasta Łomża na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPiPS – 01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2011 rok”, obliczenia własne.

*- oznacza zawody szkolne

Analizę zgłoszonych ofert pracy wykonano wg zawodów i specjalności, w myśl, że pracodawcy poszukują pracowników posiadających ściśle określone umiejętności bądź uprawnienia. Wybrano więc 24 zawody, w których zgłoszono najwięcej propozycji pracy, ale nie mniej niż 10 ofert pracy, których udział w ogólnej liczbie nie był mniejszy niż 0,98%. Pozyskane w 2011 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Łomży oferty pracy były tak samo różnorodne jak różnorodne były kwalifikacje bezrobotnych. Uzasadnia to fakt, że 24 (5,1% występujących w mieście) zawodów i specjalności „zagospodarowuje” prawie 61% wszystkich dostępnych w ubiegłym roku ofert pracy z terenu Łomży, a największa liczba ofert jaka została zgłoszona dla zawodu robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, stanowiła tylko 11,76% wszystkich dostępnych ofert pracy w tym okresie. Należy również dodać, że duża część tych propozycji pracy była wspierana środkami z Funduszu Pracy.

W omawianym okresie najwięcej ofert pracy zgłoszono w zawodach: robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 120, operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych – 89, sprzedawca – 49, robotnik gospodarczy – 34, przedstawiciel handlowy – 33, technik prac biurowych – 32 (większość wspierana środkami Funduszu Pracy w ramach organizacji staży), sprzątaczką biurową i ładowacz po 21 propozycji pracy, sortowacz – 20.

W pozostałych zawodach notowano mniej niż 20 ofert pracy, a ich udział w ogólnej liczbie propozycji zatrudnienia nie przekraczał 2,0%.

Z analizy porównawczej wcześniejszych opracowań wynika, że najwięcej ofert na miejskim rynku pracy pojawia się w tych samych zawodach. Należy również podkreślić, że większość z nich to zapotrzebowanie na pracowników o niższych kwalifikacjach. Występowanie dużej liczby ofert pracy w zawodach: technik prac biurowych i pozostali pracownicy obsługi biurowej wiąże się z bardzo dużą ilością staży organizowanych u lokalnych pracodawców. Są to miejsca pracy subsydiowane, które tylko w około 1/3 stają się stałymi miejscami pracy po zakończeniu programu.

Z danych zawartych w **Tabeli Nr 5** wynika, że relatywnie najwięcej ofert pracy pojawiło się na rynku pracy miasta Łomża w zawodach, w których również występowało duże bezrobocie oraz napływ bezrobotnych.

Na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łomży, dla bezrobotnych mieszkańców Łomży, było 21 ofert pracy i żadna nie oczekiwała na realizację dłużej niż 30 dni.

W **Tabeli Nr 5** pokazano również szansę na podjęcie pracy w zawodach, w których pozyskano relatywnie największą ilość ofert pracy. Spośród wybranych zawodów największą szansę (MAX) na podjęcie pracy mieli: opiekunka środowiskowa i asystent nauczyciela przedszkola. W tych zawodach zgłaszano oferty pracy, natomiast nie było zarejestrowanych bezrobotnych posiadających odpowiednie kwalifikacje.

W zawodach takich jak: operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych, ładowacz, sortowacz, cieśla szalunkowy wartości wskaźnika szansy uzyskania pracy miały bardzo wysokie wartości w granicach od 15 do 89. Następne również o znaczącej wartości tego wskaźnika to: robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – 3,16; robotnik gospodarczy – 1,79; przedstawiciel handlowy – 2,75; technik administracji – 2,43; doradca finansowy i zbrojarz – 5,5; listonosz – 5; pracownik ochrony fizycznej bez licencji – 2,5.

Pozostałe zawody charakteryzowały się znacznie mniejszymi możliwościami w tym zakresie, a najmniejszą zdecydowanie szansę na zatrudnienie wśród wybranych zawodów mieli: sprzedawca o wartości wskaźnika szansy na zatrudnienie – 0,15; robotnik budowlany – 0,28; magazynier – 0,55; kierowca samochodu ciężarowego – 0,43; murarz – 0,27; kucharz – 0,3.

Średnia szansa uzyskania zatrudnienia dla wybranej do analizy grupy zawodów wyniosła 0,83. Należy jednak zauważyć, że nie jest to wynik reprezentatywny dla całej populacji bezrobotnych z Miasta Łomży, ponieważ dotyczy tylko grupy 619 bezrobotnych, czyli około 16,0% wszystkich zarejestrowanych w końcu 2011 roku, w zawodach i specjalnościach których cechą charakterystyczną był relatywnie duży napływ ofert pracy.

Tabela Nr 6. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy w Mieście Łomża w 2011 roku

Sekcja PKD	Bezrobotni zarejestrowani w 2011 roku	Struktura bezrobotnych zarejestrowanych 2011 roku w %	Oferty pracy zgłoszone w 2011 roku	Struktura ofert pracy zgłoszonych w 2011 roku w %
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	21	0,6385	0	0
Górnictwo i wydobywanie	4	0,1216	0	0
Przetwórstwo przemysłowe	753	22,8946	288	28,2352
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	6	0,1824	20	1,9608
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	5	0,152	3	0,2941
Budownictwo	482	14,6549	95	9,3137
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	663	20,1581	138	13,5294
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	105	3,1925	20	1,9608
Transport i gospodarka magazynowa	91	2,7668	63	6,1765
Informacja i komunikacja	21	0,6385	9	0,8824
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	52	1,581	20	1,9608

Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	57	1,733	11	1,0784
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	80	2,4324	41	4,0196
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	73	2,2195	38	3,7255
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	64	1,9459	104	10,1961
Edukacja	111	3,3749	37	3,6275
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	70	2,1283	60	5,8824
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	94	2,858	57	5,5882
Pozostała działalność usługowa	77	2,3411	16	1,5686
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
Działalność nie zidentyfikowana	460	13,986	0	0
Ogółem	3289	100	1020	100

Źródło: Źródłowe dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPIPS – 01 o rynku pracy dla Miasta Łomża za 2011 rok, obliczenia własne.

Dysproporcje między popytem a podażą pracy występujące na miejskim rynku pracy znajdują również odzwierciedlenie w analizie porównawczej liczby ofert pracy i liczby bezrobotnych według sekcji PKD (**Tabela Nr 6**). W analizie uwzględniono liczbę nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2011 roku oraz oferty pracy zgłoszone w tym samym okresie.

Z danych statystycznych wynika, że na miejskim rynku pracy w Łomży struktura ofert pracy była proporcjonalna do struktury bezrobotnych, czyli z reguły najczęściej pojawiało się ich w tych sekcjach PKD, w których największe były populacje bezrobotnych. Największe rozbieżności pojawiają się w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych gdzie udział nowo zarejestrowanych bezrobotnych w „napływie” wynosi 0,18%, a oferty pracy stanowią prawie 2% zgłoszonych w tym okresie; budownictwo odpowiednio – 14,6% i 9,3%; handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 20,2% i 13,5%; transport i gospodarka magazynowa – 2,8% i 6,2%; administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 1,9% i 10,2%, czy w końcu rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 0,6% i 0%; działalność nie zidentyfikowana – prawie 14% i 0%.

W dwóch: gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby oraz organizacje i zespoły eksterytorialne nie zarejestrowano bezrobotnych i nie zgłoszono ani jednej oferty pracy.

Powyżej zaprezentowane niedopasowanie strukturalne popytu i podaży pracy na miejskim rynku pracy nie przekłada się w żaden sposób na relacje liczebności napływających populacji bezrobotnych tworzących poszczególne sekcje PKD i liczebności pozyskanych w nich ofert pracy (vide sekcja: opieka zdrowotna i pomoc społeczna, dla której liczba napływających bezrobotnych i ofert pracy są porównywalne przy istotnym niedopasowaniu strukturalnym obu wielkości). Dlatego też uzyskane wyniki zależności występujących w zakresie obserwowanego

zjawiska, pozwalają na dokonanie tylko bardzo ogólnej klasyfikacji sekcji według relacji pomiędzy liczbą bezrobotnych, a liczbą ofert pracy. Nie popełniając błędów, można wyodrębnić następujące grupy:

- liczba zarejestrowanych bezrobotnych jest wyższa od liczby ofert pracy, oraz
- liczba zarejestrowanych bezrobotnych jest niższa od liczby ofert pracy.

Zgodnie z tą klasyfikacją tylko dwie sekcje: administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne i wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych mieszczą się w grupie drugiej. Natomiast pozostałe sekcje zaliczyć należy do pierwszej grupy, co świadczy o istotnym braku ofert pracy dla bezrobotnych, posiadających często wysokie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. Szczególnego rodzaju niedopasowanie w tej grupie wystąpiło w sekcjach:: przetwórstwo przemysłowe – 753 nowo zarejestrowanych bezrobotnych i 288 pozyskanych ofert pracy; budownictwo – 482 i 95; handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 663 i 138; działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 105 i 20; edukacja – 111 i 37.

Występująca tendencja zmniejszania się liczby sekcji należących do drugiej grupy jest bardzo niekorzystna dla kreowania pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy.

Występujące dysproporcje między popytem a podażą pracy są wyraźnym sygnałem niekorzystnych zmian jakie miały miejsce w 2011 roku na miejskim rynku pracy w Łomży. Jedną z przyczyn, ale bardzo ważną, tych niekorzystnych trendów jest wpływ ogólnoswiatowego kryzysu gospodarczego. Nie bez znaczenia pozostaje brak inwestora strategicznego w mieście i okolicy, a także słaba kondycja ekonomiczna większości podmiotów gospodarczych działających na lokalnym rynku pracy.

Problemem na miejskim rynku pracy, do pilnego rozwiązania, jest utrzymująca się permanentnie bardzo duża populacja bezrobotnych. Społeczność miasta ponosi z tego powodu istotne straty ekonomiczne i społeczne, wynikające z niewykorzystania posiadanych kwalifikacji zawodowych oraz konieczności finansowania działań, przyczyniających się do ich zmiany lub uzupełnienia.

Powyższe rozważania stanowią dostateczne przesłanki do przygotowania rankingu zawodów nadwyżkowych i deficytowych w Mieście Łomża.

2.3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Ranking zawodów deficytowych na lokalnym rynku pracy w Mieście Łomży wykonano w oparciu o **Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,l}^k$)**.

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

- $W_{n,l}^k < 0,9$ - to zawody nadwyżkowe,
- $0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ - to zawody zrównoważone
(wykazujące równowagę na rynku pracy),
- $W_{n,l}^k > 1,1$ - to zawody deficytowe.

Z rankingu zawodów nadwyżkowych i deficytowych wynika, że na rynku pracy w Mieście Łomża w znakomitej większości występują zawody o charakterze nadwyżkowym. Przyczyną jest

niska częstotliwość ofert pracy w poszczególnych kategoriach zawodowych. Z obserwacji wynika, że średnio w miesiącu na badanym obszarze w zawodzie zgłaszana jest 1 lub mniej ofert pracy.

Tabela Nr 7. Zawody na rynku pracy w Mieście Łomża, które w 2011 roku charakteryzowały się pojawieniem co najmniej 1 oferty w miesiącu

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w 2011 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2011 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	10	4,1667	2,4
2.	"814204"	Operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych	7,4167	0,25	29,6667
3.	"522301"	Sprzedawca*	4,0833	25,1667	0,1623
4.	"515303"	Robotnik gospodarczy	2,8333	1,8333	1,5455
5.	"332203"	Przedstawiciel handlowy	2,75	1,1667	2,3571
6.	"411004"	Technik prac biurowych*	2,6667	2,9167	0,9143
7.	"911207"	Sprzątaczką biurową	1,75	1,75	1
8.	"933301"	Ładowacz	1,75	0,0833	21
9.	"932913"	Sortowacz	1,6667	0,0833	20
10.	"931301"	Robotnik budowlany	1,5	5,1667	0,2903
11.	"334306"	Technik administracji*	1,4167	0,8333	1,7
12.	"341204"	Opiekunka środowiskowa*	1,4167	0	MAX
13.	"432103"	Magazynier	1,3333	3,5	0,381
14.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	1,3333	3,5	0,381
15.	"711502"	Cieśla szalunkowy	1,25	0,3333	3,75
16.	"711202"	Murarz*	1,1667	4,4167	0,2642
17.	"331301"	Księgowy	1	1,0833	0,9231

Źródło: Źródłowe dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPIPS – 01 o rynku pracy w Mieście Łomża za kolejne miesiące 2011 roku, obliczenia własne.

Wymienione 17 zawodów to jedynie 3,6% zawodów i specjalności, w których pojawiają się bezrobotni na miejskim rynku pracy. W najtrudniejszej sytuacji znajduje się populacja bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych. Średnia miesięczna nadwyżka podaży siły roboczej jest w tej grupie najwyższa i wynosi 83,5. W praktyce oznacza to, że dla żadnego bezrobotnego z tej grupy nie było w miesiącu oferty pracy. Pozytywnie jednak należy ocenić fakt, że oferty pracy zgłaszane są w zawodach, charakteryzujących się największym udziałem bezrobotnych (np.: robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, robotnik gospodarczy, technik administracji, technik prac biurowych).

Dla niewielkiej tylko grupy zawodów wskaźniki te są porównywalnie najwyższe (np. technik prac biurowych, sprzątaczką biurową). Ponieważ relatywnie duży napływ ofert pracy notuje się często w zawodach charakteryzujących się niewielkim bezrobociem w mieście, stąd średnio w miesiącu obserwowanych jest wiele nadwyżek podaży pracy w poszczególnych zawodach. Największe niedopasowania pod względem liczby ofert pracy występują w poniższych

kategoriach zawodów: opiekunka środowiskowa – wskaźnik deficytu osiąga wartość MAX, co oznacza, że są oferty pracy a w ewidencji bezrobotnych nie ma osób o żądanych kwalifikacjach, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym – wskaźnik deficytu wynosi 3,3; przedstawiciel handlowy – 2,4; cieśla szalunkowy – 3,8.

Nadal na miejskim rynku pracy utrzymuje się niekorzystny trend, czyli powtarzanie się kategorii zawodowych, które mając najwyższe wskaźniki średniej miesięcznej liczby ofert pracy, jednocześnie wykazują najwyższą średnią miesięczną nadwyżkę podaży pracy. Długi okres utrzymywania się tej niekorzystnej sytuacji może wskazywać na brak skutecznych narzędzi pozwalających ograniczyć występujące niedopasowania podaży pracy i popytu na nią w poszczególnych kategoriach zawodowych. Jest to kolejny dowód, że w niektórych zawodach niedopasowanie ma charakter strukturalny.

Na lokalnym rynku w Mieście Łomża pozyskane **oferty pracy i kwalifikacje bezrobotnych, sklasyfikowano w 562 zawody i specjalności** (pominięto grupę bezrobotnych bez zawodu). Na podstawie wartości wskaźników intensywności nadwyżki zawodów stwierdzono, że w zdecydowanej większości zawodów – 357 (63,5%) występuje wartość „0”, co w praktyce oznacza bardzo dużą przewagę osób poszukujących pracy nad możliwościami ich zatrudnienia. W sposób zatem szczególny należałoby potraktować te zawody, w których badany wskaźnik jest nieco większy. Może to bowiem wskazywać na przejściowy charakter niedopasowania podaży i popytu na pracę. Im wartość analizowanego wskaźnika jest bliższa wartości 0,9 tym mniejsze znaczenie danego zawodu, jako nadwyżkowego.

Z 562 sklasyfikowanych zawodów 444, czyli 79,0% to zawody nadwyżkowe, 22 (3,9%) to zawody zrównoważone, a pozostałe 96, czyli 17,1% należą do zawodów deficytowych.

Wśród zawodów nadwyżkowych 357, czyli 80,4% charakteryzuje się zerową wartością wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów, a dla pozostałych 87 wskaźnik nie przekracza wartości 0,9.

Z zestawienia zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Mieście Łomża wynika, że zawody: barman, sekretarka, doradca klienta, kosmetyczka, spawacz ręczny gazowy, monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych (telemonter), fizjoterapeuta, pomoc kuchenna mogą w relatywnie krótkim okresie stać się zawodami zrównoważonymi. Wartości ich wskaźników nadwyżki mieszczą się w przedziale wartości <0,6111; 0,8889>. Pozostałe grupy zawodów i specjalności raczej pozostaną nadwyżkowymi, bowiem wskaźniki natężenia nadwyżki są bardzo niskie, a często równe zero. Szansą dla wielu grup zawodowych byłby rozwój gospodarczy regionu, nowe inwestycje strukturalne, ściągnięcie kapitału. Czynniki te generowałyby nowe miejsca pracy, a więc i zmiany w strukturze bezrobocia.

Na rynku pracy w mieście występuje 22 zawodów i specjalności, które należą do grupy zawodów zrównoważonych: główny księgowy, lekarz weterynarii, nauczyciel muzyki, nauczyciel przedszkola, specjalista do spraw kontrolingu, specjalista do spraw kadr, kurator sądowy, technik masażysta, opiekunka dziecięca, sekretarz sądowy, sekretarka medyczna, muzyk, telemarketer, opiekunka domowa, lakiernik, elektromonter instalacji elektrycznych, elektryk, operator żurawia wieżowego, sprzątaczką biurową, księgowy, technik prac biurowych,, których wartość wskaźnika nadwyżki wynosi od 0,9143 do 1,0. Dla prawie wszystkich tych grup zawodów (poza sprzątaczką biurową, księgowym i technikiem prac biurowych) średnia miesięczna liczba ofert jak i średnia liczba bezrobotnych miały wartość poniżej wartości 1. Wynika z tego, że zapotrzebowanie na powyższe zawody nie jest istotne dla lokalnego rynku pracy a jedynie równoważy dopływ nowo rejestrowanych w tych zawodach,

68 grup zawodów i specjalności należy do zawodów deficytowych, dla których wartość wskaźnika deficytu osiąga maksimum (MAX). Oznacza to, że w dyspozycji urzędu były oferty

pracy natomiast nie było bezrobotnych o żądanych kwalifikacjach w tych zawodach. Należy jednak wyraźnie zaznaczyć, że średnia miesięczna ofert w tych zawodach **była bardzo niska**, co oznacza, że wystarczyło pozyskanie 1 oferty pracy w ciągu roku, by przy braku zarejestrowanych bezrobotnych, wskaźnik deficytu danego zawodu dążył do wartości maksymalnej. Pozostałe 28 zawodów i specjalności deficytowych posiada wskaźnik intensywności deficytu w przedziale <1,25;29,6667>.

Poniżej (**Tabele Nr 8 i Nr 9**) zestawiono wszystkie zawody deficytowe występujące na miejskim rynku pracy i 30 nadwyżkowych o najmniejszych wartościach wskaźnika, ale większej od 0. W analizie pominięto zawody osiągające wartość wskaźnika deficytu MAX i grupy zawierające opis „pozostali ...”.

Tabela Nr 8. Ranking zawodów deficytowych w Łomży w 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	"814204"	Operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych	29,6667
2.	"933301"	Ładowacz	21
3.	"932913"	Sortowacz	20
4.	"241202"	Doradca finansowy	5,5
5.	"441203"	Listonosz	5
6.	"932910"	Pomocnik piekarza	4
7.	"711502"	Cieśla szalunkowy	3,75
8.	"132103"	Kierownik działu produkcji	3
9.	"132301"	Kierownik budowy	3
10.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	2,4
11.	"332203"	Przedstawiciel handlowy	2,3571
12.	"711404"	Zbrojarz	2,2
13.	"214303"	Inżynier inżynierii środowiska - instalacje sanitarne	2
14.	"311501"	Diagnosta uprawniony do wykonywania badań technicznych pojazdów	2
15.	"342201"	Instruktor dyscypliny sportu	2
16.	"432190"	Pozostali magazynierzy i pokrewni	2
17.	"754301"	Brakarz wyrobów przemysłowych	2
18.	"811105"	Operator koparko - ładowarki	2
19.	"422602"	Recepcjonista	1,75
20.	"334306"	Technik administracji*	1,7
21.	"264201"	Dziennikarz	1,6667
22.	"515303"	Robotnik gospodarczy	1,5455
23.	"235914"	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	1,5
24.	"311101"	Laborant chemiczny	1,5
25.	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	1,4286
26.	"711501"	Cieśla*	1,3333
27.	"712204"	Posadźczarz*	1,3333
28.	"723104"	Mechanik samochodów ciężarowych	1,25

Źródło: Źródłowe dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPiPS - 01 o rynku pracy w Mieście Łomżą za kolejne miesiące 2011 roku, obliczenia własne.

* - oznacza zawody szkolne

Tabela Nr 9. Ranking zawodów nadwyżkowych w Łomży 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	"513202"	Barman	0,8889
2.	"412001"	Sekretarka	0,7143
3.	"524902"	Doradca klienta	0,7143
4.	"514202"	Kosmetyczka	0,6667
5.	"721207"	Spawacz ręczny gazowy	0,6667
6.	"742201"	Monter instalacji i urządzeń telekomunikacyjnych (telemonter)	0,6667
7.	"228301"	Fizjoterapeuta	0,6429
8.	"941201"	Pomoc kuchenna	0,6111
9.	"513101"	Kelner*	0,5455
10.	"431101"	Asystent do spraw księgowości	0,5
11.	"214202"	Inżynier budownictwa - budownictwo ogólne	0,5
12.	"514102"	Fryzjer damski	0,5
13.	"221101"	Lekarz	0,5
14.	"422502"	Pracownik informacji turystycznej	0,5
15.	"532904"	Sanitariusz szpitalny	0,5
16.	"541306"	Portier	0,5
17.	"711301"	Kamieniarz*	0,5
18.	"712101"	Dekarz*	0,5
19.	"712604"	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych*	0,5
20.	"742117"	Serwisant sprzętu komputerowego	0,5
21.	"911203"	Pokojowa	0,5
22.	"431102"	Fakturzystka	0,4118
23.	"611306"	Ogrodnik terenów zieleni	0,4
24.	"432103"	Magazynier	0,381
25.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	0,381
26.	"931205"	Robotnik drogowy	0,3636
27.	"512001"	Kucharz*	0,3548
28.	"713203"	Lakiernik samochodowy	0,3333
29.	"832202"	Kierowca samochodu dostawczego	0,3333
30.	"216102"	Architekt wnętrz	0,3333

Źródło: Źródłowe dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPiPS - 01 o rynku pracy w Mieście Łomża za kolejne miesiące 2011 roku, obliczenia własne.

* - oznacza zawody szkolne

Struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych określa artykułuje oczekiwania lokalnych pracodawców, działających na rynku pracy w Mieście Łomża, na określone ściśle kwalifikacje zatrudnianych pracowników. Największym zainteresowaniem cieszą się pracownicy z wykształceniem zasadniczym zawodowym i średnim zawodowym. Jednak niewielka ilość ofert pracy zgłaszana do urzędu w zawodach deficytowych i zrównoważonych w żaden sposób nie

uprawnia do formułowania wniosku o kształcenie bezrobotnych czy młodzieży w tych zawodach. Istnieje więc konieczność stosowania takich działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, by w jak najkrótszym czasie przystosować kwalifikacje zarejestrowanych bezrobotnych do oczekiwań pracodawcy. Z jednej strony bardzo ważnym jest zaspokojenie potrzeb zatrudnieniowych pracodawców w zawodach deficytowych, z drugiej zaś – ograniczenie kształcenia w zawodach nadwyżkowych. Charakter rynku pracy w Mieście Łomży wskazuje na to, iż działania te powinny być bardziej intensywne ponieważ problem nadwyżek zasobów pracy jest bardzo niekorzystny dla rozwoju gospodarczego miasta.

III. POWIAT ŁOMŻYŃSKI

3.1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

W końcu grudnia 2011 roku w Powiecie Łomżyńskim zarejestrowanych było ogółem 2417 bezrobotnych (**Tabela Nr 10**). Z tego 52,3% stanowiły kobiety (1264 osoby).

Z informacji Głównego Urzędu Statystycznego o bezrobociu w Polsce w grudniu⁴ 2011 roku, wynika, że na rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim udział bezrobotnych kobiet w bezrobociu rejestrowanym był o 1,2 punktu procentowego mniejszy niż w całym kraju. Z porównania tych dwóch danych statystycznych wydaje się, że sytuacja bezrobotnych kobiet w Powiecie Łomżyńskim jest trochę lepsza niż przeciętnie w kraju. Natomiast na pewno kobiety – szczególnie z terenów wiejskich – na każdym rynku pozostają w dużo trudniejszej sytuacji niż bezrobotni mężczyźni. Realizowanie odpowiedniej, efektywnej polityki rynku pracy na rzecz wyrównywania szans płci na rynku pracy powinno być działaniem priorytetowym.

Tabela Nr 10. Bezrobotni w Powiecie Łomżyńskim w 2011 roku

Stan w końcu okresu

Kategorie bezrobotnych	Liczba bezrobotnych (w osobach)	Struktura bezrobotnych (w odsetkach)
Bezrobotni ogółem	2417	100,0
w tym kobiety	1264	52,3
Bezrobotni absolwenci* ogółem	244	100,0
w tym kobiety	147	60,2
Bezrobotni długotrwale	1234	100,0
w tym kobiety	704	57,0

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 za miesiąc grudzień 2011 roku dla Powiatu Łomżyńskiego, obliczenia własne.

* - pod pojęciem bezrobotny absolwent należy rozumieć bezrobotnego w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki

Sytuacja bezrobotnych kobiet na powiatowym rynku pracy – podobnie, jak w całym kraju – wynika ze szczególnego charakteru bezrobocia wśród kobiet wiejskich, a mianowicie jego długiego czasu trwania, realizacji funkcji społecznie przypisanych kobiecie, uwarunkowań historyczno - tradycyjnych. O ile udział długotrwale bezrobotnych w ogólnej populacji osób poszukujących pracy w Powiecie Łomżyńskim w końcu 2011 roku kształtował się na poziomie

⁴ „Miesięczna informacja o bezrobociu rejestrowanym w Polsce w grudniu 2011 roku”, Materiał na konferencję prasową w dniu 27 stycznia 2012 roku, Monitoring Rynku Pracy, Departament Pracy, GUS, www.stat.gov.pl.

51,0%, to udział długotrwale bezrobotnych kobiet w populacji kobiet poszukujących pracy wyniósł 55,7%.

Bezrobotni z powiatu stanowili 38,5% wszystkich zarejestrowanych z obszaru działania urzędu pracy w Łomży.

Stopa bezrobocia na rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim wynosiła 12,7%⁵ i stanowiła odpowiednio 101,6% i 90,1% średniej wartości stopy krajowej i Województwa Podlaskiego.

W końcu grudnia 2011 roku w ewidencji bezrobotnych Powiatu Łomżyńskiego zarejestrowanych było 244 bezrobotnych osób w okresie do 12 miesięcy od ukończenia nauki, w tym 147 kobiet. Subpopulacja ta stanowiła 10,1% wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie. Bezrobotne kobiety stanowiły 60,2% tej subpopulacji.

Charakterystycznym indykatorem sytuacji na rynku pracy jest również wielkość „napływu” nowo rejestrujących się bezrobotnych.

W 2011 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży zgłosiło się 2509 osób bezrobotnych z terenu powiatu, w tym 49,5%, czyli 1241 osób stanowiły kobiety.

W tym samym czasie „odpływ” bezrobotnych z ewidencji wyniósł 2261 osób i był mniejszy od „napływu” o 248 osób.

Wskaźnik „napływu” (określony stosunkiem liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych do ogólnej liczby bezrobotnych na koniec grudnia 2011 roku) wynosił 103,8%, a „odpływu” – 93,5%. Bardzo wysokie wartości wskaźników świadczą, że rynek pracy w Powiecie Łomżyńskim jest nie zrównoważony, czyli występuje na nim niedopasowanie strukturalne między popytem i podażą pracy.

Na koniec 2011 roku w powiecie zarejestrowanych było 1234 bezrobotnych pozostających bez pracy długotrwale, którzy stanowili 51,0% bezrobocia rejestrowanego. Wśród tej populacji aż 57,0% to bezrobotne kobiety.

W grupie 2509 nowo rejestrujących się bezrobotnych było 436 absolwentów, wśród których dominowały kobiety (56,0%). Najliczniejszą grupą byli bezrobotni absolwenci bez zawodu – 191 (w tym 111 kobiet). Udział jej w ogólnym „napływie” bezrobotnych absolwentów wyniósł 43,8%.

Tabela Nr 11. Napływ i struktura bezrobotnych absolwentów w 2011 roku
Stan w okresie

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Napływ bezrobotnych absolwentów razem	Napływ bezrobotnych absolwentek-razem	Struktura napływu absolwentów w %
1.	"000000"	Bez zawodu	191	111	43,81
2.	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	14	0	3,21
4.	"263102"	Ekonomista	9	9	2,1
5.	"242217"	Specjalista administracji publicznej	8	6	1,83

⁵ Liczba bezrobotnych oraz stopa bezrobocia według województw, podregionów i powiatów, Stan w końcu grudnia 2011 roku, GUS, www.stat.gov.pl.

6.	"422402"	Technik hotelarstwa*	8	6	1,83
7.	"522301"	Sprzedawca*	8	8	1,83
8.	"235107"	Pedagog	7	7	1,6
9.	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	7	7	1,6
10.	"214503"	Inżynier technologii żywności	5	5	1,15
11.	"233025"	Nauczyciel wychowania fizycznego	5	2	1,15
12.	"263204"	Socjolog	5	3	1,15
13.	"712604"	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych*	5	0	1,15
14.	"751201"	Cukiernik*	5	3	1,15
15.	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	5	0	1,15
Ogółem			282	167	64,71

Źródło: Dane statystyczne źródłowe Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży, Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01 dla Powiatu Łomżyńskiego dla 2011 roku, obliczenia własne.

*-oznacza zawody szkolne

Z powyższego zestawienia wynika, że najczęściej bezrobotnych absolwentów zgłosiło się w zawodach: mechanik pojazdów samochodowych – 14, którzy stanowili 5,7% populacji posiadającej zawód, ekonomista – 9 (odpowiednio 3,7%); specjalista administracji publicznej, technik hotelarstwa, sprzedawca – po 8 osób (3,3%); pedagog i filolog – filologia obcojęzyczna po 7 osób ((2,8%), inżynier technologii żywności, nauczyciel wychowania fizycznego, socjolog, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, cukiernik, mechanik – operator pojazdów i maszyn rolniczych – po 5 bezrobotnych (2,0%).

We wszystkich przywołanych zawodach z wyjątkiem mechanika pojazdów samochodowych, monter instalacji i urządzeń sanitarnych oraz mechanika – operatora pojazdów i maszyn rolniczych przeważają bezrobotne kobiety. W pozostałych zawodach napłynęło nie więcej niż 5 bezrobotnych absolwentów.

W zawodach, w których notuje się istotne bezrobocie występują też najliczniejsze populacje bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy. Na koniec 2011 roku w Powiecie Łomżyńskim było 641, w tym 344 kobiety pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy. Wśród tej grupy 142 osoby (63 kobiety), czyli 22,2% to bezrobotni nie posiadający kwalifikacji zawodowych. Na koniec 2011 roku w następujących grupach zawodowych były największe populacje bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy: sprzedawca – 65 osób, w tym 93,8% kobiet; tkacz – 21 (odpowiednio 95,2%), kucharz – 13 (84,6%), ślusarz – 13 (sami mężczyźni) stolarz – 13 (15,4%), piekarz – 13 (46,2%). Pozostałe zawody w których występują duże grupy pozostających bez zatrudnienia powyżej 12 miesięcy to: robotnik gospodarczy, murarz, krawiec i robotnik budowlany po 11 osób, technik ekonomista, fryzjer i cukiernik po 10.

W pozostałych zawodach i specjalnościach populacje bezrobotnych pozostający powyżej 12 miesięcy bez zatrudnienia nie przekraczały liczebności 10 osób.

W 2011 roku do Urzędu Pracy w Łomży „napłynęło” 2509 bezrobotnych, w tym 1241 kobiet. Wśród „napływających” bezrobotnych 798 (w tym 400 kobiet) osób, czyli 31,8% nie posiadało kwalifikacji.

Kwalifikacje zawodowe bezrobotnych z terenu Powiatu Łomżyńskiego zarejestrowanych na koniec 2011 roku można przyporządkować do 38 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 184 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy) i 319 zawodów i specjalności (kod 6 cyfrowy)⁶.

Analiza struktury zawodowej osób bezrobotnych została przeprowadzona na podstawie danych statystycznych będących w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży, zestawionych w **Tabeli Nr 12**. W analizie pominięto grupy bezrobotnych bez zawodu oraz w nazwach których występuje opis „pozostali...”. Poniżej zamieszczone grupy zawodów uszeregowano malejąco wg struktury i liczebności.

Tabela Nr 12. Liczba i struktura bezrobotnych w Powiecie Łomżyńskim wg grup zawodów 2011 roku

Stan w końcu okresu

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	Udział bezrobotnych kobiet w danym zawodzie w %	Struktura bezrobotnych posiadających kwalifikacje w %
1.	"522301"	Sprzedawca*	157	142	90,44	9,58
2.	"723103"	Mechanik pojazdów samochodowych*	52	0	0	3,17
3.	"751204"	Piekarz*	47	11	23,4	2,86
4.	"931301"	Robotnik budowlany	46	0	0	2,8
5.	"731809"	Tkacz	42	41	97,62	2,56
6.	"331403"	Technik ekonomista*	39	34	87,18	2,38
7.	"752205"	Stolarz*	35	4	11,43	2,13
8.	"753105"	Krawiec*	33	33	100	2,01
9.	"711202"	Murarz*	31	0	0	1,89
10.	"722204"	Ślusarz*	31	0	0	1,89
11.	"512001"	Kucharz*	30	28	93,33	1,83
12.	"311504"	Technik mechanik*	25	1	4	1,53
13.	"242217"	Specjalista administracji publicznej	24	14	58,33	1,47
14.	"613003"	Rolnik*	24	14	58,33	1,47
15.	"514101"	Fryzjer*	23	23	100	1,4
16.	"314207"	Technik rolnik*	22	12	54,54	1,34
17.	"515303"	Robotnik gospodarczy	22	10	45,45	1,34
18.	"243106"	Specjalista do spraw marketingu i handlu	21	17	80,95	1,28
19.	"751201"	Cukiernik*	21	19	90,48	1,28
20.	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	20	18	90	1,22
21.	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	19	0	0	1,16

⁶ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania z dnia 27 kwietnia 2010 r., (Dz.U. Nr 82, poz. 537 z dnia 17.05.2010 r.).

22.	"834401"	Kierowca operator wózków jezdniowych	19	0	0	1,16
23.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	18	0	0	1,1
24.	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	18	12	66,67	1,1
25.	"314412"	Technik technologii żywności - przetwórstwo mleczarskie	17	15	88,24	1,04
26.	"213205"	Inżynier rolnictwa	15	9	60	0,92
27.	"311204"	Technik budownictwa*	15	6	40	0,92
28.	"522305"	Technik handlowiec*	15	13	86,67	0,92
29.	"235107"	Pedagog	14	13	92,86	0,85
30.	"263102"	Ekonomista	14	13	92,86	0,85
31.	"512002"	Kucharz małej gastronomii*	14	13	92,86	0,85
32.	"611104"	Rolnik upraw polowych	14	8	44,44	0,85
33.	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	14	0	0	0,85
34.	"752208"	Stolarz meblowy	14	1	7,14	0,85
35.	"311922"	Technik technologii drewna*	13	2	15,38	0,79
36.	"422402"	Technik hotelarstwa*	13	11	84,62	0,79
37.	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	11	0	0	0,67
38.	"325511"	Technik ochrony środowiska*	11	9	81,82	0,67
39.	"411004"	Technik prac biurowych*	11	11	100	0,67
40.	"933304"	Robotnik magazynowy	11	3	27,27	0,67
41.	"263204"	Socjolog	10	9	90	0,61
42.	"712501"	Monter / składacz okien	10	4	40	0,61
Ogółem			1055	573	54,31	64,33

Źródło: Dane statystyczne źródłowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży dla Miasta Łomża na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPIPS – 01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2011 rok”, obliczenia własne.

*- oznacza zawody szkolne

Do analizy bezrobocia wg grup zawodów wybrano 42 zawody. Uwzględniono tylko te grupy zawodów i specjalności które w sposób znaczący mogą wpływać na sytuację na powiatowym rynku pracy. Liczą nie mniej niż 10 osób, a ich udział w ogółem posiadających kwalifikacje jest na poziomie co najmniej 0,61%.

Na koniec 2011 roku największą grupę – 777 osób, tj. 32,1% wszystkich zarejestrowanych z Powiatu Łomżyńskiego w urzędzie, tworzyli bezrobotni nie posiadający żadnych kwalifikacji zawodowych. Analizę struktury bezrobocia wg zawodów wykonano więc tylko dla populacji bezrobotnych posiadających kwalifikacje zawodowe – 1640 osób.

Liczebność tylko jednej grupy przekraczała 100 osób, 19 tworzyło co najmniej 20, a mniej niż 100 bezrobotnych, liczebność 23 grup zawierała się w przedziale 10 - 19 osób. Pozostałe 276 grup, czyli 86,5% liczyło nie więcej niż 9 bezrobotnych.

Udział żadnej z wyodrębnionych grup kwalifikacji i specjalności w ogółem bezrobocia rejestrowanego wg zawodów nie przekracza 10%. Świadczy to o bardzo wielkiej różnorodności umiejętności zawodowych bezrobotnych z powiatu. Największą grupę stanowią sprzedawcy – prawie 9,6%, która liczy 157 osób. Już udział kolejnego zawodu – mechanik pojazdów samochodowych kształtuje się na poziomie 3,2% a jego liczebność wynosi 52 osoby.

Grupa piekarzy to 47 bezrobotnych (około 2,9%), robotników budowlanych – odpowiednio 46 osób (2,8%), tkaczy – 42 (2,6%), techników ekonomistów – 39 (2,4%), stolarzy – 35

bezrobotnych (2,1%), krawców to 33 bezrobotnych (2,0%), murarzy i ślusarzy po 31(1,9%) i kucharzy – 30 (1,8%).

Udział pozostałych grup zawodowych nie przekracza poziomu 1,6%, a grupy liczą nie więcej niż 25 bezrobotnych.

Najwięcej bezrobotnych wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w Powiecie Łomżyńskim w ciągu 2011 roku było w branżach: przetwórstwo przemysłowe – 383 bezrobotnych, handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 295, budownictwo – 293, działalność nie zidentyfikowana – 235, administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 218, działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 60, edukacja – 56, działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 55 bezrobotnych.

Pozostałe branże generowały mniej niż 50 osób bezrobotnych, a w dwóch: : gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby oraz organizacje i zespoły eksterytorialne nie zanotowano bezrobotnych na terenie Powiatu Łomżyńskiego.

Wiele grup wg zawodów na powiatowym rynku pracy tworzą przede wszystkim bezrobotni mężczyźni (m.in. vide: **Tabela Nr 12**), a udział ich w danym zawodzie jest większy niż 80%. Należą do nich m. in.: mechanik samochodów osobowych, robotnik budowlany, ślusarz, technik mechanik, murarz, mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych, kierowca samochodu ciężarowego, mechanik samochodów osobowych, technik mechanizacji rolnictwa.

Na powiatowym rynku pracy występują również grupy zawodowe, bardzo sfeminizowane (m.in. vide: **Tabela Nr 12**): sprzedawca, tkacz, technik ekonomista, krawiec, kucharz, fryzjer, cukiernik, technik żywienia i gospodarstwa domowego, specjalista do spraw marketingu i handlu, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik technologii żywności – przetwórstwo mleczarskie.

3.2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

W 2011 roku do urzędu pracy w Łomży zgłoszono 307 ofert pracy z terenu Powiatu Łomżyńskiego. Było to 23,1% wszystkich ofert jakimi dysponował urząd w tym czasie. Oferty pracy subsydiowanej stanowiły 74,3% i było ich 228. Na prace interwencyjne zgłoszono 48 miejsc pracy, a na roboty publiczne 100. Wśród zgłoszonych propozycji miejsc pracy była tylko 1 oferta pracy dla osoby niepełnosprawnej.

Analizę zgłoszonych ofert pracy wykonano wg zawodów i specjalności, ponieważ pracodawcy poszukują pracowników o dokładnie określonych umiejętnościach bądź uprawnieniach. Poniżej przedstawiono grupy zawodów w których 2011 roku zgłoszono co najmniej 2 oferty. Należy zauważyć, że w 26 grupach zawodowych, czyli 9,4% wszystkich występujących na powiatowym rynku pracy, było ponad 85% ofert z pozyskanych w mawianym czasie.

Najwięcej propozycji pracy zarejestrowano w zawodzie robotnik gospodarczy – 102 oferty, które stanowiły 47,4% wszystkich ofert z powiatu łomżyńskiego. W kolejnej grupie zawodowej pozyskano 11 ofert pracy, czyli nieco ponad 5% z ogólnej liczby propozycji zatrudnienia dla bezrobotnych. W pozostałych zawodach udział ofert w ogólnej liczbie nie przekracza 3%. Propozycje pracy są więc tak samo różnorodne jak występujące zawody i specjalności wśród bezrobotnych z Powiatu Łomżyńskiego. W pozostałych zawodach ilość ofert pracy nie przekraczała 4. Pozyskane przez Urząd oferty pracy nie zaspokajają w dostatecznym stopniu popytu na pracę. Nawet w grupach zawodowych, w których szansa na podjęcie pracy osiąga wartość maksymalną ilości ofert nie przekraczają kilku.

Na podstawie analizy danych zawartych w **Tabeli Nr 13** wynika, że oferty pracy nie zawsze pojawiają się na rynku pracy powiatu w zawodach, w których występuje duże bezrobocie.

Tabela Nr 13. Struktura i liczba ofert pracy wg wybranych zawodów w Powiecie Łomżyńskim w 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w 2011 roku	Struktura ofert pracy zgłoszonych w 2011 roku w %	Liczba bezrobotnych na koniec 2011 roku	Liczba napływających bezrobotnych w 2011 roku	Szansa na podjęcie pracy 4:6
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	"515303"	Robotnik gospodarczy	136	44,3	22	13	6,18
2.	"411004"	Technik prac biurowych*	11	3,58	11	13	1
3.	"931301"	Robotnik budowlany	11	3,58	46	50	0,24
4.	"522301"	Sprzedawca*	10	3,26	157	130	0,06
5.	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	8	2,6	18	20	0,44
6.	"334306"	Technik administracji*	7	2,28	4	5	1,75
7.	"911207"	Sprzątaczką biurową	6	1,95	9	5	0,67
8.	"531103"	Opiekunka dzieci w drodze do szkoły	5	1,63	0	0	MAX
9.	"711101"	Konserwator budynków	5	1,63	1	2	5
10.	"711202"	Murarz*	5	1,63	31	32	0,16
11.	"751204"	Piekarz*	5	1,63	47	48	0,11
12.	"941201"	Pomoc kuchenna	5	1,63	8	8	0,62
13.	"343901"	Animator kultury*	4	1,3	0	0	MAX
14.	"324002"	Technik weterynarii*	3	0,98	5	6	0,6
15.	"431102"	Fakturzystka	3	0,98	3	3	1
16.	"512001"	Kucharz*	3	0,98	30	38	0,1
17.	"512002"	Kucharz małej gastronomii*	3	0,98	14	15	0,21
18.	"513101"	Kelner*	3	0,98	8	7	0,38
19.	"513202"	Barman	3	0,98	3	6	1
20.	"752205"	Stolarz*	3	0,98	35	34	0,08
21.	"815702"	Pracownik pralni chemicznej	3	0,98	0	0	MAX
22.	"911203"	Pokojowa	3	0,98	1	1	3
23.	"234201"	Nauczyciel przedszkola	2	0,65	1	1	2
24.	"262102"	Muzealnik	2	0,65	0	0	MAX
25.	"325507"	Strażnik ochrony przyrody / środowiska	2	0,65	0	0	MAX
26.	"325905"	Opiekunka dziecięca*	2	0,65	1	2	2
27.	"332203"	Przedstawiciel handlowy	2	0,65	4	9	0,5
28.	"343301"	Bibliotekarz*	2	0,65	0	0	MAX
29.	"432103"	Magazynier	2	0,65	8	10	0,25
30.	"751201"	Cukiernik*	2	0,65	21	17	0,09

31.	"811104"	Operator koparki	2	0,65	3	4	0,67
32.	"834401"	Kierowca operator wózków jezdniowych	2	0,65	19	17	0,1
Ogółem			265	86,32	510	496	0,52

Źródło: Dane statystyczne źródłowe z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży dla Miasta Łomża na podstawie Załącznika 3 do sprawozdania MPiPS – 01 – „Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2011 rok”, obliczenia własne.

*- oznacza zawody szkolne

Po raz kolejny należy zwrócić uwagę na to, że liczba ofert pracy zgłoszonych w wielu grupach zawodowych, czy specjalnościach nie generuje nowych miejsc pracy. Szczególnie w grupach zawodowych, w których oferta nie może być zrealizowana z uwagi na brak w ewidencji osób o wymaganych kwalifikacjach, oferty pracy są cyklicznie powtarzane. Poza tym w podmiotach działających na powiatowym rynku pracy występuje często brak płynności zatrudnieniowej na stanowiskach pracy, a więc część pracodawców permanentnie poszukuje pracowników.

Komentarza wymaga duży napływ ofert pracy w zawodzie robotnik gospodarczy. Są to miejsca pracy organizowane w ramach robót publicznych i prac społecznie użytecznych wspierane środkami z Funduszu Pracy. Niestety po okresie dofinansowania prawie wszyscy uczestnicy tych aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu ponownie rejestrują się w urzędzie.

Na koniec 2011 roku Powiatowy Urząd Pracy w Łomży dysponował 6 ofertami pracy dla bezrobotnych mieszkańców powiatu.

W **Tabeli Nr 13** pokazano również szansę uzyskania zatrudnienia w zawodach, w których pozyskano nie mniej niż 2 oferty pracy. Największą szansę na podjęcie pracy mieli: opiekunka dzieci w drodze do szkoły, animator kultury, pracownik pralni chemicznej, muzealnik, bibliotekarz, strażnik ochrony przyrody. W tych kategoriach zawodowych były propozycje zatrudnienia natomiast w ewidencji bezrobotnych nie było bezrobotnych posiadających odpowiednie kwalifikacje. Dlatego też wartość wskaźnika uzyskania zatrudnienia zmierzała do wartości maksymalnej (MAX). Bardzo mała ilość ofert pracy w tych zawodach (od 2 do 5 w ciągu roku).

W niewielu zawodach wskaźnik szansy uzyskania zatrudnienia był większy od 1, co oznacza, że ilość ofert pracy była większa niż aktualnie zarejestrowana populacja bezrobotnych w tych zawodach. Dotyczyło to takich zawodów jak: robotnik gospodarczy – 6,2; technik administracji – 1,8; konserwator budynków – 5; pokojowa – 3; nauczyciel przedszkola i opiekunka dziecięca – 2.

W zawodach: technik prac biurowych, fakturzystka, barman ilość zgłoszonych ofert pracy równoważyła liczbę zarejestrowanych bezrobotnych, a więc szansa na zatrudnienie osiągnęła wartość 1.

Pozostałe zawody charakteryzowały się znacznie mniejszymi możliwościami w tym zakresie, a najmniejszą zdecydowanie szansę na zatrudnienie wśród wybranych zawodów mieli: sprzedawca o szansie na podjęcie zatrudnienia na poziomie 0,06; murarz – odpowiednio 0,16; piekarz – 0,11; kucharz – 0,1; kucharz małej gastronomii – 0,21; stolarz – 0,08; cukiernik – 0,09 i kierowca operator wózków jezdniowych – 0,1.

Średnia szansa uzyskania zatrudnienia dla wybranej grupy zawodów wyniosła 0,52. Została ona wyliczona dla 265 ofert pracy, czyli 86,3% zgłoszonych i tylko 21,1% zarejestrowanych osób na koniec roku. Z zestawienia tych dwóch wielkości wynika, że istotny dla sytuacji na powiatowym rynku pracy, napływ ofert pracy pojawia w niewielu zawodach i specjalnościach. Dlatego też tylko długotrwały monitoring występujących kategorii zawodów i specjalności na powiatowym rynku pracy może przynieść wskazania co do kierunków kształcenia bezrobotnych z powiatu łomżyńskiego w celu ich skutecznej aktywizacji zawodowej.

Tabela Nr 14. Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy w Powiecie Łomżyńskim w 2011 r.

Sekcja PKD	Bezrobotni zarejestrowani w 2011 roku	Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w 2011 roku w %	Oferty pracy zgłoszone w 2011 roku	Struktura ofert pracy zgłoszonych w 2011 roku w %
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	1,1758	5	1,6287
Górnictwo i wydobywanie	3	0,1603	0	0
Przetwórstwo przemysłowe	383	20,4704	17	5,5375
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2	0,1069	0	0
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	27	1,4431	8	2,6059
Budownictwo	293	15,6601	20	6,5147
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	295	15,767	14	4,5603
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	60	3,2068	20	6,5147
Transport i gospodarka magazynowa	36	1,9241	8	2,6059
Informacja i komunikacja	13	0,6948	1	0,3257
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	0,6414	0	0
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	55	2,9396	6	1,9544
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	23	1,2293	4	1,3029
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	25	1,3362	0	0
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	218	11,6515	160	52,1171
Edukacja	56	2,9931	13	4,2345
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	34	1,8172	5	1,6287
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	45	2,4051	19	6,1889
Pozostała działalność usługowa	34	1,8172	7	2,2801
Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0
Działalność nie zidentyfikowana	235	12,5601	0	0
Ogółem	1871	100	307	100

Źródło: Źródłowe dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPiPS – 01 o rynku pracy dla Powiatu Łomżyńskiego za kolejne miesiące 2011 roku, obliczenia własne.

Na podstawie analizy porównawczej populacji nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2011 roku oraz ofert pracy zgłoszonych w tym samym okresie wywnioskowano, że na powiatowym rynku pracy występują duże dysproporcje między popytem a podażą pracy (**Tabela Nr 14**).

Z danych statystycznych wynika, że na powiatowym rynku pracy struktura ofert pracy tylko w niektórych sekcjach była proporcjonalna do struktury bezrobotnych, choć relatywnie najczęściej pojawiało się ich w tych sekcjach PKD, w których populacje bezrobotnych były liczne. Istotne rozbieżności pojawiają się w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe, gdzie udział nowo zarejestrowanych osób w ogółem kształtuje się na poziomie 20,5%, a oferty stanowią 5,5% wszystkich zgłoszonych w tym okresie; budownictwo – 15,7% i 6,5%; handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 15,8% i 4,6%; administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 11,6% i 52,1%; działalność nie zidentyfikowana – 12,6% i 0%.

Badanie występujących zależności popytu i podaży pracy na rynku pracy pozwala na dokonanie wyłącznie bardzo ogólnej klasyfikacji sekcji według relacji pomiędzy liczbą bezrobotnych, a liczbą ofert pracy. Nie popełniając błędu, można wyodrębnić następujące grupy:

- *liczba zarejestrowanych bezrobotnych jest wyższa od liczby ofert pracy, oraz*
- *liczba zarejestrowanych bezrobotnych jest niższa od liczby ofert pracy.*

Zgodnie z tą klasyfikacją wszystkie sekcje zaliczyć należy do pierwszej grupy, co świadczy o totalnym braku ofert pracy dla bezrobotnych, posiadających często wysokie kwalifikacje i praktykę zawodową. Jest to bardzo niekorzystny trend jaki utrzymuje się od kilku lat na powiatowym rynku pracy.

Istotny wzrost bezrobocia – ponad 11% - w 2011 roku, na powiatowym rynku pracy spowodował pogłębienie dysproporcji między podażą a popytem na pracę. W dalszym ciągu na lokalnym rynku pozostaje bez pracy bardzo duża populacja bezrobotnych. Taki stan generuje straty ekonomiczne, społeczne i psychologiczne, wynikające z marginalizacji bezrobotnych, coraz powszechniejszego zjawiska „dziedziczenia” bezrobocia, niewykorzystania kwalifikacji zawodowych bezrobotnych oraz konieczności finansowania działań, przyczyniających się do ich zmiany lub uzupełnienia.

Powyższa analiza jest wstępnym przygotowaniem do przeprowadzania badania zawodów nadwyżkowych i deficytowych w Powiecie Łomżyńskim.

3.3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Na rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim w przeważającej części występują zawody o charakterze nadwyżkowym. Przyczyną tego stanu jest niska częstotliwość ofert pracy w poszczególnych kategoriach zawodowych. Z danych statystycznych wynika, że średnio w miesiącu na badanym obszarze w zawodzie zgłaszana jest 1 oferta pracy lub mniej.

Tabela Nr 15. Zawody na rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim, które w 2011 roku charakteryzowały się pojawieniem co najmniej 1 oferty w miesiącu

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w 2011 roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w 2011 roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1.	"515303"	Robotnik gospodarczy	11,3333	1,0833	10,4615

Źródło: Źródłowe dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPIPS – 01 o rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim za kolejne miesiące 2011 roku, obliczenia własne.

Tylko w 1 zawodzie robotnika gospodarczego pojawia się średnio co najmniej 1 oferta pracy miesięcznie na rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim. W 68 zawodach pojawiała się średnio mniej niż 1 oferta w miesiącu, natomiast w pozostałych 310, czyli 81,8% na rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim nie pojawiała się ani 1 oferta miesięcznie. Najwięcej w ciągu miesiąca, rejestruje się bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych – średnio ponad 66 osób, dla których niestety nie ma ofert pracy. Za pozytyw należy uznać pojawianie się ofert w tych zawodach, w których występuje również relatywnie wysoki napływ bezrobotnych.

Należy również podkreślić, że nie we wszystkich zawodach, w których pojawiają się oferty pracy notuje się napływ osób poszukujących pracy. Wśród nich są takie, w których obserwuje się nadwyżkę podaży pracy nad popytem. Jednak nie ma to znaczenia dla sytuacji na lokalnym rynku pracy ponieważ wskaźniki ilości ofert pojawiających się w danych zawodach mają bardzo niskie wartości na poziomie maksymalnym wynoszącym 0,4; poza robotnikiem gospodarczym, którego nadwyżka wynika ze wsparcia środkami Funduszu Pracy.

Z analizy wskaźników intensywności nadwyżki na powiatowym rynku pracy wynika, że w zdecydowanej większości grup zawodów 310 (81,8%) występuje wartość „0”, co oznacza dużą przewagę osób poszukujących pracy nad możliwościami ich zatrudnienia. Jest to ewidentna oznaka wysokiej nadwyżki. Dlatego też w sposób szczególny należałoby przyjrzeć się zawodom, w których badany wskaźnik jest nieco większy. Można bowiem przypuszczać, że to niedopasowanie ma charakter przejściowy. Im bliższy więc jest analizowany wskaźnik wartości 0,9; tym mniejsze znaczenie danego zawodu, jako nadwyżkowego.

Tabela Nr 16. Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Łomżyńskim w 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	"515303"	Robotnik gospodarczy	10,4615
2	"911203"	Pokojowa	3
3	"711101"	Konserwator budynków	2,5

4	"234201"	Nauczyciel przedszkola	2
5	"334306"	Technik administracji*	1,4
6	"911207"	Sprzątaczką biurowa	1,2
7	"411004"	Technik prac biurowych*	0,8462
8	"941201"	Pomoc kuchenna	0,625
9	"331301"	Księgowy	0,5
10	"523002"	Kasjer handlowy	0,5
11	"811104"	Operator koparki	0,5
12	"324002"	Technik weterynarii*	0,5
13	"513202"	Barman	0,5
14	"513101"	Kelner*	0,4286
15	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	0,4
16	"213303"	Specjalista ochrony środowiska	0,3333
17	"532201"	Opiekunka domowa	0,3333
18	"712303"	Tynkarz	0,3333
19	"933301"	Ładowacz	0,3333
20	"332203"	Przedstawiciel handlowy	0,2222
21	"931301"	Robotnik budowlany	0,22
22	"311303"	Technik elektryk*	0,2
23	"611306"	Ogrodnik terenów zieleni	0,2
24	"832202"	Kierowca samochodu dostawczego	0,2
25	"833101"	Kierowca autobusu	0,2
26	"432103"	Magazynier	0,2
27	"512002"	Kucharz małej gastronomii*	0,2
28	"712601"	Hydraulik	0,1667
29	"711202"	Murarz*	0,1563
30	"233025"	Nauczyciel wychowania fizycznego	0,1429
31	"712501"	Monter / składacz okien	0,125
32	"751201"	Cukiernik*	0,1176
33	"834401"	Kierowca operator wózków jezdniowych	0,1176
34	"751204"	Piekarz*	0,1042
35	"752205"	Stolarz*	0,0882
36	"512001"	Kucharz*	0,0789
37	"522301"	Sprzedawca*	0,0769
38	"723105"	Mechanik samochodów osobowych	0,0667
39	"514101"	Fryzjer*	0,0476

Źródło: Źródłowe dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Łomży na podstawie sprawozdań MPiPS - 01 o rynku pracy w Powiecie Łomżyńskim za kolejne miesiące 2011 roku, obliczenia własne.

* - zawody szkolne

Z 379 sklasyfikowanych grup zawodów, 345, czyli 91% to zawody nadwyżkowe, 4 (1,0%) to zawody zrównoważone, a pozostałe 30, czyli 7,9% należą do zawodów deficytowych.

Wśród zawodów nadwyżkowych 310, czyli prawie 89,8% charakteryzuje się zerową wartością wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów, a wskaźnik 35 pozostałych jest mniejszy od wartości 0,9.

Z przedstawionych powyżej danych statystycznych jednoznacznie wynika, że niewiele zawodów na powiatowym rynku pracy, w najbliższej przyszłości, ma szansę na stanie się zawodami zrównoważonymi. Do tej grupy można zaliczyć zawody: technik prac biurowych - wartość wskaźnika nadwyżki wynosi 0,84; pomoc kuchenna – 0,62, księgowy, kasjer handlowy, operator koparki, technik weterynarii, barman – po 0,5.

Pozostałe będą raczej zawodami nadwyżkowymi, bowiem wskaźniki natężenia nadwyżki są bardzo niskie, a często równe zero.

Do grup zawodów zrównoważonych na terenie Powiatu Łomżyńskiego o wartości wskaźnika równej 1,0 należą: opiekunka dziecięca, sekretarka, fakturzystka, glazurnik.

Wśród grup zawodów deficytowych 6 posiada wskaźnik intensywności deficytu w przedziale $<1,2; 10,4615>$ a u pozostałych 24 wskaźnik osiąga wartość MAX.

IV. WNIOSKI

1. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych usprawnia przepływ informacji między sferą rynku pracy a sferą kształcenia zawodowego.
2. System edukacji na lokalnych rynkach pracy promuje zatrudnianie mężczyzn. Niezbędnym jest dopasowanie struktury kształcenia do potrzeb rynku pracy w zawodach typowo sfeminizowanych.
3. Przewaga kobiet w grupie bezrobotnych w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, na lokalnym rynku pracy, najprawdopodobniej wynika z poniższych przyczyn:
 - kobiety – w porównaniu do mężczyzn – konsekwentniej poszukują zatrudnienia w zawodzie wyuczonym;
 - niższa aktywność (szczególnie na terenach wiejskich) w poszukiwaniu pracy wśród kobiet;
 - czynniki osobowościowe, oraz słaba promocja kształcenia ustawicznego jako narzędzia, umożliwiającego elastyczne dostosowywanie się do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców;
 - prawie na pewno naruszanie przez lokalnych pracodawców równości szans wg płci przy zatrudnianiu;
 - czynniki osobowościowe, kulturowe, funkcja społeczna kobiety w rodzinie;
 - niedostateczna promocja aktywnej postawy na rynku pracy oraz niedostosowany system kształcenia do wymagań pracodawców.
4. Duże zróżnicowanie branżowe podmiotów gospodarczych oraz brak sektora wiodącego w gospodarce na terenie miasta i w okolicy sankcjonują występowanie kilkuset grup zawodów i specjalności na lokalnym rynku pracy.
5. Ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych wydaje się być użytecznym narzędziem dla władz oświatowych w procesach:
 - reformowania struktury i treści kształcenia zawodowego (szczególnie w aspekcie dużego „napływu” bezrobotnych absolwentów bez kwalifikacji zawodowych – brak zdanego egzaminu dyplomowego – mimo ukończenia szkół kształcących w zawodzie),
 - podejmowania przez władze oświatowe decyzji o kontynuacji kształcenia w obecnych rozmiarach w zawodach wysoce nadwyżkowych,

- świadomego podejmowania decyzji o nowych kierunkach kształcenia, w warunkach obecnego systemu edukacji i ponoszenia za nie pełnej odpowiedzialności;
6. Monitorowanie zmian w zawodach nadwyżkowych prowadzone w dłuższej perspektywie czasu, może zapobiegać „kształceniu dla bezrobocia” przez system szkolnictwa zawodowego.
 7. Permanentne występowanie dużych grup poszukujących pracy w tych samych zawodach, świadczy zarówno o dużej płynności pracowniczej oraz niedostosowaniu umiejętności do oczekiwań pracodawców, ale jest również skutkiem swobodnego przepływu zasobów na rynkach Unii Europejskiej.
 8. Bardzo duży odsetek zgłoszonych ofert nie wynika z powstawania nowych miejsc pracy. Zgłaszane oferty pracy często dotyczą tego samego stałego miejsca pracy lub zatrudnienia subsydiowanego, okresowego.
 9. W podmiotach działających na rynku pracy w Łomży obserwuje się bardzo dużą płynność zatrudnieniową.
 10. Duża liczba zawodów nadwyżkowych i brak perspektyw zmian w najbliższej przyszłości oznacza konieczność podejmowania działań umożliwiających przekwalifikowanie osób bezrobotnych zgodnie z aktualnymi potrzebami lokalnego rynku pracy.
 11. Powtarzanie się zawodów i specjalności, które mając najwyższe wskaźniki średniej miesięcznej liczby ofert pracy, jednocześnie wykazują najwyższą średnią miesięczną nadwyżkę podaży pracy może świadczyć o niedostatecznej skuteczności stosowanych narzędzi ograniczających strukturalne niedopasowanie podaży pracy i popytu na nią w poszczególnych kategoriach zawodowych.
 12. Duża ilość zawodów nadwyżkowych oznacza konieczność podejmowania działań wspierających gminy wiejskie w podejmowaniu inicjatyw na rzecz rozwoju edukacyjnego, podnoszenia poziomu wykształcenia i kwalifikacji oraz rozwoju usług edukacyjnych na tych obszarach. Dobrym rozwiązaniem byłyby działania informacyjno – promocyjne i szkoleniowe, podnoszące świadomość społeczną mieszkańców terenów wiejskich szczególnie w zakresie korzyści wynikających z ustawicznego kształcenia się, doskonalenia i rozwijania posiadanych kwalifikacji, a także nabywania nowych.
 13. Na lokalnych rynkach pracy obserwuje się największe zapotrzebowanie na pracowników o niższych kwalifikacjach.
 14. Monitoring zawodów deficytowych powinien stać się ważnym argumentem dla służb zatrudnienia w procesie projektowania kursów szkoleniowych dla bezrobotnych.
 15. Ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych na lokalnym rynku pracy sankcjonuje kształcenie zawodowe bezrobotnych na konkretne potrzeby pracodawców.
 16. Regularny monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych powinien wpływać na zwiększanie efektywności szkoleń i przekwalifikowań zawodowych bezrobotnych, wykorzystania środków Funduszu Pracy.
 17. Ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych powinien stanowić ważną płaszczyznę dyskusji dla członków Powiatowej Rady Zatrudnienia w Łomży w opiniowaniu kierunków kształcenia, zgłaszanych przez dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych z terenu Miasta Łomży i Powiatu Łomżyńskiego.
 18. Ranking zawodów nadwyżkowych i deficytowych powinien być jednym z argumentów na rzecz rozwoju edukacyjnego i usług edukacyjnych – szkolnych i poza szkolnych – na obszarze działania Urzędu Pracy w Łomży.

